

(Continuare din pag. 25: I. Muraru.)

Și i-am răspuns: "Domnule președinte, este foarte frumos, dar trebuia să aducem și nemți!" S-a distrat, când i-am spus. Pentru că, ce se întâmplă, mai întâi instituțiile trebuie să fie foarte bine conectate la starea socială a unui stat, cum spunea Tocqueville. Asta înseamnă condiții materiale, civilizație, etc. Și mi-a plăcut formula asta a lui! Este o problemă. A doua problemă este: la noi, Avocatul Poporului - să nu uit, am anumite propuneri la revizuire - a fost gândit prin lege altfel decât am gândit noi la Constituție. Legea, zic eu, s-a îndepărtat puțin de spiritul Constituției. Legea a fost elaborată mai târziu, prin 1997, și la lege poate era bine dacă erau consultați unii din cei care au lucrat la elaborarea Constituției, care aveau o reprezentare asupra instituției acestia. Avocatul Poporului ca instituție cuprinde mai multe atribuții, dar este de fapt o singură persoană care conduce această instituție și este, cum ați spune dvs., "ombudsman cu competență generală". Bun la toate!

S.C.: Deși modelul "Justitiom-budsmanului", al Avocatul Poporului, este un model suedez, cel românesc se deosebește destul de mult de cel suedez...

I.M.: Da, se deosebește! Ce am reușit în timp să fac? Am reușit pe plan legislativ; eu nu mă descurc pe plan financiar, material. Le-am spus că, dacă aș fi bogat, aș face eu un sediu. Am reușit să lămuresc Parlamentul României, și au fost de acord, că Avocatul Poporului nu trebuie să se ocupe numai de administrația publică, așa spune legea, ci față de textul constituțional, trebuie să se ocupe de fenomenul birocratic, indiferent de unde se manifestă el. Și au fost de acord! Și atunci le-am spus: "Și în justiție este birocratism! Și, întrucât și în justiție este birocratism, să modificăm legea." Și s-a modificat, astfel ca Avocatul Poporului să poată interveni, nu în soluții, ci atunci când constată birocratism. Și aici am venit cu un argument puternic: există în Convenția Europeană articolul 6, care vorbește de "proces echitabil" și "termen rezonabil". Și eu am un exemplu cu care-i conving cam pe toți cei care nu cred. Vi se pare că este rezonabil ca un proces de încredințarea unui copil minor să dureze 7-10 ani? Nu! Pentru că atunci când așteptăm până la 18 ani și copilul se încredințează singur. De aceea este un caz de birocratism - și eu nu spun poezii, eu cunosc realitatea, este un caz de birocratism unde Avocatul Poporului trebuie să aibe dreptul să intervină, nu în ce privește soluția, nu se atinge independența judecătorească, dar toți suntem de acord că uneori poate fi un judecător mai slab pregătit sau mai puțin aplecat spre munca lui și deci încalcăm articolul 6 din Convenție dacă nu ținem cont de un "termen rezonabil". Deci putem semnala președinților instanțelor și procurorului general și ministrului justiției asemenea aspecte. Nu este vorba de o intervenție, lumea nu uneori nu înțelege corect ce înseamnă independența judecătorească. Independența judecătorească nu înseamnă abuzuri, niciodată n-a fost așa ceva! Iată un aspect. Am mai reușit două lucruri - sigur că aceasta îngreunează munca instituției, va fi nevoie de personal: Camerele Parlamentului pot cere, spune legea, puncte de vedere la proiectele de legi.

Octavian Ciupitu: În Suedia, Ombudsmanul are dreptul să controleze și justiția, și poliția.

I.M.: Noi putem verifica, la plângerea cetățenilor sau din oficiu, autoritățile administrative propriu-zise, asta înseamnă primării, prefectii, ministrii; locurile de reținere la poliție, deci aresturile preventive, pușcăriile. Putem face acest lucru și s-au făcut anchete de acest gen. Dar să revin. Și un lucru foarte important: Curtea Constituțională, atunci când

judecă excepții de neconstituționalitate, trebuie să ceară și punctul de vedere al Avocatului Poporului atunci când este vorba de drepturile și libertățile oamenilor, dar aproape toate cazurile se referă la drepturi și libertăți. Și Curtea a început să facă acest lucru. Primim vrafuri de solicitări de puncte de vedere și ne implicăm în această chestiune. Ce vroiam să vă spun plecând de la ceea ce spuneți dvs., Avocatul Poporului, fiind o instituție la început, este greu receptată, în primul rând de autorități. Și noi, cu pași mici, încercăm să aducem Avocatul Poporului la dimensiunile Ombudsmanului european. De aceea, la proiectul de Constituție am solicitat și este cuprinsă acolo, dar aici depinde de Parlament, ca în afara Avocatului să existe adjuncți ai Avocatului Poporului specializați pe domenii de activitate, cum ar fi: zona poliției și penitenciarului, zona presei, zona armatei, un Avocat al Poporului pentru copil, deși aici eu am unele rețineri, ș.a.m.d.

"Există judecătorul de serviciu, care-ți primește cererea, care îți dă explicații, dar el trebuie să aibe euson cu nume."

Foto: Octavian Ciupitu / © CR.

Dacă se revizuieste Constituția în acest sens, vor fi numiți acești Advocați ai Poporului. Pe ideea existenței unui Avocat al Poporului pe competență generală se pot face și alte lucruri, eu sunt însă mai pesimist, pentru că toate aceste lucruri înseamnă resurse financiare și materiale. Eu nu prea cred în această redresare atât de rapidă încât să se pună la dispoziție resursele de care avem nevoie, dar câteva lucruri se pot face! Revin puțin la Ombudsmanul pentru drepturile copilului, cum se spune. A existat odată un proiect de lege personal, noi avem o Direcție pentru Protecția Copilului, dar care nu are mare activitate, de aceea vrem să încercăm să ieșim în afară, cum s-ar spune. De ce? La noi în România avem prea multe autorități statale și neguvernamentale care se ocupă de copii. Una în plus ar încurca lucrurile, mai ales că aceste autorități statale au fost stipendiate de stat, de organizații ș.a.m.d. și din punctul meu de vedere nu și-au îndeplinit misiunea. Ar însemna ca un Avocat pentru Problemele Copilului să preia responsabilități nerealizate, și fără posibilități de a face ceva, pentru că aici, în zona copiilor, sunt multe lucruri care trebuiesc rezolvate. Mă gândesc că în această zonă, a copiilor, ar trebui ca direcția noastră să elaboreze un raport de un gen puțin mai reformator. Nu cred că vom avea șanse, dar am să vă spun un punct pe care îl pot stăpâni bine și-l pot argumenta bine: Mi se pare că într-un stat unde vrem să dezvoltăm populația, deci demografic, produsele pentru copii să nu depășească un anumit preț. Aici trebuie să fie efortul statului. Cum? Va trebui să ne gândim. Pentru că am văzut, lumea este agitată la noi că a scăzut populația. Această creștere a populației, sau venirea, nu se face prin lozinci, ci prin măsuri. Eu am doi copii, eu știu ce înseamnă, dar eu nu-mi iau experiența mea personală, ferească Sfântul, ca s-o generalizez, dar cunosc situația. Apoi, am făcut un raport, este deja la Parlament, dar care nu a fost luat în discuție încă, vis-a-vis de sistemul de pensii. Noi acolo am propus o soluție simplă, care nu este greu de realizat, ci greu de receptat, mai ales de către finanțisti, și anume: am constatat - căci propunerile

noastre se bazează pe ceea ce constatăm din discuțiile cu oamenii, am constatat că sistemul de pensii este foarte complicat și contradictoriu - așa este în domeniul pensiilor, juristii știu foarte bine, cu prea multe inechități. Și atunci - raportul este mare, are vreo 30 de pagini, ideea de bază pe care noi am supus-o atenției Parlamentului, sperăm s-o examinăm, a fost următoarea: portivii Constituției, noi trebuie să asigurăm fiecărui cetățean un trai decent. Ca atare, pentru pensionari, nivelul de trai decent înseamnă salariul minim pe economie, mergând pe ideea că este calculat corect; aceasta este prima parte a pensiei, care să fie obligatorie pentru toată lumea; această parte se completează, după caz, în funcție de vechimea în muncă, de profesie, de risc. Sunt o serie de criterii bine cunoscute. Și atunci se poate realiza simplu, deci nu trebuie atâtea frazeologie și atâtea programe, ci se realizează simplu două lucruri: pe de-o parte, un nivel de trai decent pentru orice pensionar, ca să-și poată plăti întreținerea, ș.a.m.d.; și al doilea, o diferențiere valorică în funcție de valoarea muncii prestate ș.a.m.d.

Iată, deci, care este esența raportului nostru, pe care l-am prezentat la Parlament. L-am trimis oficial.

S.C.: Cu ocazia vizitei făcute acum în România, m-am lovit de anumite probleme pe care nici în coșmar nu le am în Suedia: relația cu "salariatii publici". Ațiudinea acestora, în cele mai multe cazuri, a fost revoltătoare: dictatoriali, fără cel mai mic respect pentru individul care a venit să-și rezolve o problemă, incompetenți, etc. Vreau să subliniez că am întâlnit și oameni care-și fac meseria după toate regulile, dar aceasta ca o excepție! Unul dintre ei, la registratura la DAFI din București, un bărbat tânăr al cărui nume nu-l știu, fiindcă nu avea ecuson cu numele și nici n-a vrut să-și spună, când i-am reproșat că eu consider că încalcă datoria unui "salariat public" vorbind nepoliticos, pe un ton prea ridicat, când servește pe altcineva înaintea celui căruia îi venise rândul, cum era cazul în speță, mi-a replicat că el nu este un "salariat public" și că eu "habar n-am ce este un 'salariat public' ". Pentru mine, toți cei care, ca să simplific, sunt plătiți pentru munca prestată din banii contribuabililor, sunt "salariați publici". Fiți amabil și explicați-mi și mie, și cititorilor mei, ce înseamnă, sau cine este "salariat public" în România? Este definită această noțiune într-un mod special, cuprinde ea doar o anumită categorie de salariați specificați prin lege?

I.M.: Aicea o să-i supăr pe administrațivisti. Există și unele confuzii terminologice, chiar în legi, chiar în "Statutul funcționarului public". Ce este însă clar: Constituția vorbește de "demnități și funcții publice", o dată; "demnitarul" este un funcționar public, dar se deosebește de "funcționarul public", căci demnitarul este, de exemplu, deputatul, pentru că el este ales, lucrează 4 ani, are alte drepturi, ș.a.m.d.; "funcționarul public" este cel care lucrează într-o funcție publică. Nu-i un joc de cuvinte, asta înseamnă că cel care lucrează la o autoritate statală - nu toți care lucrează, căci la autoritatea statală sunt și cei care lucrează pe bază contractuală, cum ar fi mecanicul, de exemplu, el nu-i funcționar public; deci, cel care lucrează la o autoritate statală și exercită autoritatea statală, în sensul că el exercită puțin din putere: dacă el îți dă o adeverință și o semnează, el atestă, în numele statului, că ai calitatea cutare, că ai făcut cutare lucru. Asta-i funcția publică. Acesta este un "funcționar public"! Constituția mai spune la un moment dat că, de exemplu, judecătorii nu pot ocupa nici o altă "funcție publică sau privată" în afara celei de cadru didactic în învățământul superior; deci, apare și "funcție privată" în Constituție. "Funcționar privat" poate fi considerat cel care este la o instituție privată și îndeplinește funcții de interes public, undeva.